

Исаак

КИРИЛ АНГЕЛОВ

За Бог, слава Тебе за сè

За мојата мајка, Цанда Василева Ангелова
Херојот и светлината во мојот живот

За мојот Оксфорд и најдрагите оксфордчани
Кои ми открија прекрасни делови во мене кои од
траумите ги бев скрил

За мојот Охрид
На кој секогаш му се навраќам за да ме утеша

За мојот Солун
Во кој секогаш бегам за да ме оживее

Предговор од авторот

Денот кога „Безсловен“ излезе од печат, во мене се распукна синиот камен на младоста. Се спои малиот Кирил со овој Кирил кој го пишува ова сега, се ослободи наезда од емоции кои не бев свесен дека ги чувам и кријам во ковчези запечатени, вазни отворени, вистини премолчени. Во нив, како нишки беа заврзани и сите приказни, раскази, ликови, дела, случки, кои низ годините ги ткаев во една таписерија зад која се криев од сите трауми, болки, рани и лузни.

Додека поминував и се борев со траумите (физичкото и ментално злоставување од моите баба и дедо, физичкото и ментално злоставување од негувателките во градинка, физичкото и ментално злоставување од мојот татко алкохоличар, сексуалното злоставување од сеништето, врсничкото насилство во средното образование од соученици и професори, канцерот и инфарктот предизвикан од хемотерапијата, и токсично-разорителните односи) бегав и утеха барав во творештвото. Тогаш не знаев дека впрочем ликовите и приказните кои ги создавав беа моја утеха, беа мој топол и мек пат по кој чекорев, беа мојот мирен сон, моето сè.

Кога ќе дојдеше ноќта, во тој краток период на мир и сигурност, јас пишував. Влегував во тие приказни и оставав свои делови. Можеби некогаш ќе напишам продолженија на „Безсловен“ бидејќи има толку многу кое не е расказано и не е исповедано. А треба. Чувствувам дека уште повеќе ќе ме ослободи и ќе ми даде мир, а се надевам и на некој друг кој поминал или поминува низ исто или

нешто слично. Некои нешта се положи и треба многу повеќе храброст, некои нешта подобри, некои малку повеќе смешни, некои малку повеќе тажни. Но тоа се мои нешта, мои вистини, искрени ткаенини распослани низ моите години. Таписерии од приказни. Низ сите мои дела и серијали сум проткаен јас и сите мои неискажани тајни, знаења и размисли, бидејќи само така низ детството и младоста можев да останам здрав и недопрен. Во четиринаесетте необјавени дела кои ги чував во мојот посебен сандак на среќа и радост, се наоѓаа сите останати места при кои прибегнував и кај кои се криев.

Токму така, низ годините и болките, настанаа трите серијали со трите главни ликови од секој од нив: Давид, Натаниел и Исаак. Ним им ги давав моите трауми за да ми го олеснат товарот, за јас да останам со здрав разум, присебен и свој. Заедно со Бог и мајка ми, тие ликови ме носеа во раце низ годините, а јас несвесно им се предавав. И затоа толку многу должам на Бог и православието, мајка ми и творештвото, затоа толку многу им должам и на сите тие ликови мои, создадени и оживеани. Затоа сега, додека сè уште се ослободувам и лечам од траумите и болките, сакам да ги раскажам нивните приказни.

Ова е приказната на Исаак.

Делови од приказната за Исаак почнав да пишувам на мои 15 години; тогаш и за првпат бев нурнат во светот на Артур Конан Дојл, Агата Кристи и Џон Диксон Кар. Во исто време го пишував серијалот на Давид (хорор, трилер) и серијалот на Натаниел (фантазија, драма). Бев разлеан на сите страни, ама тој хаос за мене беше необично смирувачки. И тогаш, во тие моменти на болка првично се роди приказната за Аластер Ворен и потоа на Исаак Илиев. Две мистерии кои ги развивав заедно, за потоа во 2015 година додека патував по Истокот, да разберам дека најсоодветно ќе биде да се конвергираат во еден тек; во една приказна. И така настана серијалот на Исаак Илиев.

Ако „Безсловен“ е ерменски ут, тогаш „Исаак“ е ерменски дудук. Душа од моја душа оставена, конечно продолжена и завршена, со радост сè откриено и излечено, со трепет и благодарност обвиено.

Имам потреба да дадам неколку појаснувања во однос на првиот дел од овој серијал.

Има многу места и случки во делото кои се целосно измислени и сместени во слободата на фикцијата, за само да се оддаде почит на изворот од кои потекнуваат. Таков случај е со измислениот манастир на „Светите Три Ерарси“ кој се наоѓа во зелената преградка на Галичица. Немаше да чувствувам мир ако дел од дејството сместев во дворовите на некој постоечки манастир за да не се придаде непостоечко дејство на такво свето место, а јас да чувствувам дека сум направил грев. Дека сум соблазнил.

Главниот лик поминува низ слични трауми и болки како и јас. Некои од нив се измислени, некои се вистинити и позајмени директно од мојот живот и лично од мене. На тој начин Исаак и останатите гореспоменати ликови мене ми помагаа јас да издржам – да знам дека некој (дури и да е фиктивен лик) поминува низ нешто слично како и јас. Тие ме прегрнуваа во ноќите тешки и деновите неиздржливи.

И секако ова дело е фикција. Освен ако не е поинаку наведено, сите имиња, ликови, бизниси, места, настани и инциденти во оваа книга се или производ на имагинацијата на авторот или се користат на фиктивен начин. Секоја сличност со вистински личности, живи или мртви, или вистински настани е чисто случајна.

Ова е приказната на Исаак, која како што споменав погоре, ако би била инструмент или музика, би била нежна и емотивна мелодија отсвирена со ерменски дудук, во Македонија.

7. Во таа ноќ му се јави Господ на Соломона и му рече: „Барај, што сакаш да ти дадам.”

8. Соломон Му одговори на Бога: „Ти му направи на таткото мој Давида голема милост и ме постави за цар место него.

9. Нека се исполни сега, Господи, Боже словото Твое кон татка ми Давида, бидејќи ме направи цар над народ многуброен, како земниот прав,

10. дај ми сега мудрост и разум, за да излегувам и влегувам пред тој народ; зашто, кој може да управува со Твојот голем народ?”

11. И му рече Бог на Соломона: „Затоа што го имаш тоа во срцето свое и не побара богатство, имот и слава, ниту душите на твоите непријатели, ниту пак, побара многу денови, туку побара мудрост и разум, за да управуваш со Мојот народ, над кој те поставив за цар, –

12. мудрост и разум ти се дава, **а богатство, имот и слава ќе ти дадам такви, какви што кај царевите пред тебе немало, нити ќе има по тебе.**”

Поглавјето 22 од книгата Битие (1. Мојсеева книга) кажува дека додека го испитувал Авраам, Бог му наредил да го жртвува својот син Исак на планината Морија. Исак кротко го послушал својот татко, дозволил да биде врзан и положен на олтарот. Кога жртвениот нож веќе бил кренат над него, ангел ја фатил раката на Авраам за да го сопре, и наместо Исак, како жртва бил принесен овен.

„Каењето е треперење на душата пред вратите на рајот“.

Исаак Сирин

Поглавје 1

Црвени конци, црн восок

Оксфорд, 19 април 1884 година.

Во слепилото од мракот, под раштрканите облаци, Оксфорд лежеше растегнат низ тишината која ја привлекуваше полноќта и чекаше да биде благословен од утрото.

Во таа иста тишина низ која се слушаше само тивкиот ноќен ветрец, срцевината на универзитетскиот град искрадуваше чувство на тивок ужас кој демнеше зад секој кош. Глува тишина, слепа темнина и само еден страв кој немаше извор.

Густата магла умешно и итро се лизгаше низ тесните улички лебдејќи како превез, придушувајќи го звукот на чекорите на трите фигури кои беа завиени во црни наметки и тивко се движеа низ темнината. Нивните силуети слични на авети од некоја подзаборавена фолклорна готска приказна, се спојуваа со густата магла, станувајќи безлични привиденија кои како да се прелеваа од една уличка во друга. Светлината на уличните фенери слабо трепереше борејќи се со сенките.

Секоја од фигурите држеше мало купче коверти запечатени со црн восок. Бледата хартија беше едвај видлива во стисокот на нивните раце облечени во црни ракавици. Во најтемните кошиња на градот, окото можеше да се излаже и да помисли дека гледа како ковертите магично се движеа и лебдеа по воздухот. До толку беа споени аветите со темнината.

Безгласно, трите фигури се приближија до првиот праг, застанувајќи само за да остават еден коверт на стариот, излитен камен пред дрвената врата. Адресата беше

нејасно напишана на предната страна од ковертот, а мастилото блескаше од слабата ноќна светлина од фенерите. Ниту еден звук не можеше да го изневери присуството на трите авети, кои продолжија понатаму, исчезнувајќи во маглата.

Со тивка брзина, поминуваа под високите кубини и готски сводови, каде што месечевата светлина се бореше да се пробие. Фигурите беа методични, секоја од нив одеше по различни улици, осигурувајќи се дека секој коверт ќе си го најде своето место, својот праг, својот дом.

Некои од куќите беа величествени, а нивните фасади покриени со бршлен затскриени зад портите од дрво и ковано железо. Другите беа скромни, со ниски прозорци и испукани тули. Но, без разлика на домот, рутината беше иста – на секој праг беше оставен по еден коверт. А фигурите умешно се амалгамираа во маглата, оставајќи зад себе само слаб и скоро незабележителен шепот на сопственото присуство.

Улиците со калдрма и сидовите на многуте колеџи добро ги чуваа своите тајни, исто како што и ковертите цврсто ја чуваа својата тајна. Тајна која беше подготвена да го уништи Оксфорд, да ги уништи сите.

Се чинеше дека секој дом беше потонат во длабок сон. Само од една скромна куќарка излегуваше бледо-жолтеникава светлина. Долниот кат беше осветлен од неколку запалени свеќи, од кои една беше поставена на прозорецот, осветлувајќи и дел од една од главните улици на градот.

Катот од куќата припаѓаше на семејството Видеану од Романија. Единственото семејство мигранти од Балканот кое тогаш за свој дом, по некоја тивка судбинска случајност, го избра универзитетскиот град. Како семејство кое беше дојдено од далечниот југ, беа добропознати низ Оксфорд, иако се трудеа што повеќе да останат незабележани и да не досадуваат никому. Беа како едно парче од сложувалка кое за жал, се претопуваше и приспособуваше да припадне на непознатиот мозаик.

Свеќата на прозорецот ги осветлуваше лицата на еден маж и една жена кои беа споени во прегратка. Името

на мажот беше Ион; висок, слаб, со густы мустаќи и темна коса, и сериозен авторитет како средновековен владетел. Неговата сопруга Мариана беше ситна и слаба жена со крупни очи, ококорени како две полни месечини. Двајцата изгледаа како да не припаѓаат на тој народ, како да беа нешто чудно и посебно за Англија, посебна атракција.

Со едномислие стоеја прегрнати пред прозорецот со запалената свеќа и гледаа нагоре кон небото каде свездите срамежливо се појавуваа низ тенкиот слој облаци. Гледаа со очи полни љубов, очи полни надеж, очи полни вера. И чекаа.

Пред каминот на спротивниот крај од собата седеа две девојчиња од околу четиринаесет и петнаесет години, Адина и Корина, и едно момче од осум години, Јулијан. Девојчињата беа задлабочени во голема и стара Библија, внимателно читајќи реченица по реченица, а момчето тивко играше со неколку скромни дрвени играчки.

Светлината од каминот кој распукнуваше од сувите трупци, им ги галеше и грееше лицата кои им беа поцрвенети од топлината. Низ собата беа расфрлани сенки од сиромашниот дом и скромната трпеза која беше распослана на главната дрвена маса и сè уште недопрена. На средината беше запалена голема и дебела бела свеќа, а до неа поставена голема погача од која се ширеше прекрасна миризба. Неколку чинии зеленчук и суво овошје беа наредени како декорација околу погачата и свеќата. Од другата страна на свеќата беше поставена и стара православна икона на која беше изобразен ликот на Господ Исус Христос. Пред неа во мал сад беше запалено и кандило.

Ион и Мариана беа споени како во вечна прегратка, исчекувајќи нешто, молејќи се тивко и длабоко, мечтаејќи за минатото и иднината. Дишењата им беа во ист хармоничен ритам, исто како и срцебиењата.

„Noaptea asta e destul de liniștită. Parcă lipsește Duhul Paștelui¹“ тивко прошепоти Мариана за само тој да ја слушне и го нурна лицето подлабоко во неговите гради.

1 Вечерва е прилично тивко. Се чини дека Велигденскиот дух недостасува. (превод од романски)

„*Probabil pentru că suntem într-o țară străină,*”² одговори Ион со истата нежна тишина.

„Не сме дома.“

„Не сме...“

Ион како кула се исправи над Мариана и ја обвитка со својата цврста прегратка и силен стисок. Таа потона во неговите раце барајќи ја утехата на својата татковина. Трагајќи по мир и по дом.

„Само ние славиме православен Велигден“, додаде таа.

„Уште малку и полноќ.“

Во тој момент Јулијан истрча накај нив и се мушна низ просторот каде им се спојуваа колковите. Застана пред неговите родители и почна да си ги трие очите.

„Мене ми се спие“, негодуваше.

„Уште малку издржи, во ред?“ со насмевка му рече мајка му.

„Ајде, еве, само уште десеттина минути,“ татко му го потчукна по грбот и го испрати повторно накај сестрите.

Враќајќи се кон каминот, Јулијан застана покрај сидот на кој беше закачена карта од Европа и дел од Западна Азија. Искината на неколку места, стара, излитена и по-жолтена, мапата беше единственото вредно богатство кое го беа зеле со себе од Романија. Со црвени букви беа означени рој места на православни манастири и цркви.

Само два града беа напишани со истото црвено мастило: Ерусалим и Охрид.

Очите на Јулијан се поместуваа од едниот кон другиот град, гледајќи љубопитно во мапата. Неговата коса сјаеше од огнот во каминот и светлината на свеќите, фрлајќи разиграни сенки врз сидот и мапата.

„Тато, мамо“, им се обрати. „Зошто и Охрид е во црвено?“

„Бидејќи тоа е Балканскиот Ерусалим“, се заврти Ион и одговори со блага насмевка.

2 Веројатно затоа што сме во туѓа држава. (прев. од ром.)

„Кога ќе одиме таму?“ праша возбудено.

„Можеби во некои подобри и помирни времиња, мило“, одговори Мариана и му покажа со раката кон сестрите.

Разбирајќи ја неизречената заповед на мајка му, Јулијан потскокна накај двете сестри и се смести пред играчките. Но неговиот поглед никако не можеше да се оддели од светкавото црвено мастило со кое беше испишано името на вториот Ерусалим.

Токму во тој момент, додека Ион и Мариана стоеја пред прозорецот, трите фигури тивко поминаа на главната улица. Од темнината на качулките, преку улицата и низ прозорецот на семејството Видеану, погледите им се сретнаа тивко, а сепак изненадено. Воспоставена беше нераскинлива врска на потребата ништо да не се случи. Како двете страни да сакаа непречено да си ги завршат своите обреди, како да се разбираа, како да знаеја дека требаше да се игнорираат.

„Што е ова?“ Мариана праша исплашено кога уште посилно се припи кон него.

„Господ нека ни е на помош“, промрморе Ион кога заштитнички се исправи пред прозорецот прикривајќи ја внатрешноста на домот каде трите деца тивко чекаа. „Не обрнувај внимание“, додаде.

Занемарувајќи ја будноста и сведоштвото на семејството Видеану, трите фигури продолжија надолу по улицата. Нивните идентитети и нивната мисија остана мистерија, барем во тие часови.

„Чудна е оваа земја“, додаде Ион.

Како што ноќта се продлабочуваше и улиците стануваа уште потемни, трите фигури за момент се поделија и повторно се сретнаа на аголот каде маглата висеше најтешко и најгусто. Заедно, го истражуваа последниот дел од праговите, консултирајќи се за сите домови кои веќе ги посетија. Додека зборуваа и беа споени во еден кош за момент заличиле како да се една голема сенка која растеше повеќе и повеќе, како нешто злокобно кое се подготвуваше да го разори мирот во градот.

Последниот коверт беше ставен на прагот во близина на старата библиотека Бодлиан, последната од куќите покриени со магла. Со последен поглед на нивната задача, фигурите се свртеа, исчезнувајќи во сенките и оставајќи ја маглата да се разбеснува зад нив во вртлози од брзината на нивниот тактичен од.

Знаеја дека утрото ќе биде дочекано на начин досега невиден за тој град, дека Оксфорд ќе се разбуди и ќе ја најде секоја трета врата означена со порака наменета за нечи (не)познати очи.

Сто четириесет и еден, исто како што беше договорено. Сто четириесет и еден коверт, пред исто толку домови.

* * *

Уште една минута до полноќ.

Ион и Јустина ги повикаа децата до прозорецот каде свеќата гореше уште посветло од претходно, како и таа да го очекуваше Воскресението. Скоро и да забораваја на трите фигури кои пред само десетина минути поминаа покрај нивниот прозорец. За нив секоја мистерија, секое необјасниво нешто, беше засенето од празникот.

„Време ли е?“ праша Јулијан.

„Многу си нетрпелив“, рече Адина.

„Сигурно е веќе време“, посмирено рече Кориана.

Таткото се насмевна и од внатрешноста на стариот елек извади позлатен руски џебен часовник, единственото богатство и наследство кое му остана од неговите родители. Погледна во него и се насмевна. Потоа повторно го стави назад во џебот на елекот и со оросени очи погледна кон неговото семејство.

„Христосъ воскресѣ!³“ извика Ион.

„Воистину воскресѣ!⁴“ одговорија радосно останатите.

3 Христос воскресна (превод од Црковно-словенски)

4 Навистина воскресна (прев. од Црк.сло.)

„Χριστός ἀνέστη!⁵“ Ион повторно извика.

„Ἀληθῶς ἀνέστη!⁶“ повторно одговорија радосно останатите.

„Hristos a înviat!⁷“ извика уште еднаш.

„Adevărat a înviat!⁸“ радосно одекнаа останатите, од кој нагласен беше Јулијан, како да сакаше да ги надвика и со гласот и со радоста.

Со насмевка се целиваа, се прегрнуваа, се радуваа. Го дочекаа Воскресението; најголемиот од сите празници во Православието. Споени во една цврста преградка, ги насочија погледите нагоре кон ѕвездите. На еден посебен и чуден начин, маглата се расчисти, а небото ги откри ѕвездите. Како и облаците да беа избркани за да може да се прослави вечноста преку сите тие светила.

Ион дувна нежно и ја изгасна свеќата, откривајќи го уште повеќе ѕвезденото небо. А на него се испишуваше сè она што тие го чувствуваа и сè она по кое мечтаеа.

„Кога сме со Воскресението и Бога“, рече Ион, „ние сме дома, каде и да сме. И заедно сме.“ Погледна кон Мариана.

Му возврати со поглед од разбирање и утеха.

„Ајде да јадеме и да спиеме“, извика Јулијан.

Сите се насмевнаа.

* * *

Оксфорд, 20 април 1884 година.

Утрото се кршеше и откриваше низ крешендо од нејасна бука, возбуда, паника. Онака како што трите фигури посакуваа и очекуваа.

5 Христос воскресна (превод од грчки)

6 Навистина воскресна (прев. од грч.)

7 Христос воскресна (прев. од ром.)

8 Навистина воскресна (прев. од ром.)

Она што требаше да биде еден тивок неделен ден, се претвори во мистерија од необјасливи размери која всади паника, збунетост и многу прашања.

Пред сто четириесет и еден праг во Оксфорд беа оставени исто толку коверти. И не беа обвинени во мистерија само оние кои го добија писмото, туку и сите останати; имаа чувство како писмата да беа адресирани до градот. Професори, студенти, продавачи, месари, пекари. Сите беа во некоја тивка тревога и излезени на улиците. Се чувствувааше тивок немир.

Подредени по снопови од луѓе на секој кош, на секоја улица, доближени со главите, наведнати врз листот хартија на кој беше испишана иста идентична реченица. Вчудовиденоста на пораката ги разгорувааше нивните срца и им даваше доза на возбуда која не знаеја зошто ја чувствуваат. Можеби на дотогаш мирниот град му беше потребно нешто такво, за да ги извади од постојаната монотонија на рутините.

Што ли значеше? Зошто некој би напишал такава зајакка? Што треба да правиме сега? Тоа беа само мал дел од прашањата кои можеа да се слушнат измеѓу џагорот кој се слеваше низ Оксфорд.

„Ова се глупости“, извика еден од пекарите.

„Некој се шегува со нас“, надмено дофрли еден професор.

„Јас ви велам, од ова нема да излезе добро“, додаде една баба.

„Крајните времиња се ова...“ извика бездомникот кој налудничаво трчаше нагоре надолу по улицата. Женската чипкана кошула која ја беше украде пред една година од една богата вдовица се вееше низ просторот додека правеше акробации по улицата.

„Ма какви крајни времиња будало една, мрш таму, ова се сигурно инструкции за скриено богатство...“

„Господ нека помогне.“

„Чуда...“

Во тој момент се отвори вратата од домот на семејството Видеану.

Ион и Мариана претпазливо и внимателно излегоа на прагот. Нивните очи веднаш се насочија кон групата луѓе кои беа надвиснати врз отворениот коверт.

Од горниот крај на улицата можеше да се слушне трчање. Одеднаш се појави едно младо момче; локалниот продавач на весници. Задишан и со болка во колената застана пред групата луѓе оставајќи да помине малку време за да се смири.

„Сто четириесет и еден...“ рече задишано додека потта му се слеваше од внатрешноста на качекот од твид.

„Што збориш бе?“ праша дебелиот пекар.

„Толку коверти биле оставени,“ момчето едвај се смири. „Сега избројавме со другите продавачи. Низ цел град биле оставени толку коверти. Сто четириесет и еден.“

„Што значи тоа?“ праша месарот.

„Тоа не е најчудното“, додаде момчето.

„Е зборувај де“, повторно надмено нареди професорот.

„Ковертите се оставени пред вратите на луѓето кои имаат некаква поврзаност со фамилијата Ворен. Роднини, пријатели, вработени, давачи на услуги, сите се некако поврзани со нив.“

„Фамилијата Ворен?“ праша бабата. „Богаташите што изгореа во пожарот пред седум години?“

„Да,“ додаде момчето конечно стабилизирајќи го дишењето, додека си ги галеше градите со раката.

„Ова не е добро...“ додаде една од присутните жени.

„Ви рекооооов...“ бездомникот ги преплаши кога истрча покрај нив. „Крајните времињааааа...“

„Мрш бе таму копил“, одекна пекарот.

Сите потонаа во молк од кој не знаеја како да излезат. Не можеше да има поврзаност помеѓу писмата и една од поголемите трагедии во Оксфорд, една од нерешените

мистерији, една од најпремолчуваните вистини во последните педесетина години.

„Ce se întâmplă?⁹“ праша Мариана.

„Hai sa înțrăm înauntru... și așa nu ne afectează cu nimic.¹⁰“

Со тоа ја затворија вратата на својот дом.

Групата полека и тивко, без да каже збор, се распрска и разотиде. Некој дома, некој по месарниците, некој по пекарниците, некој во колеџите. Но со чувството на некојси прикриен ужас од неосознаеното, на она кое можеше да следи од пораката.

Никој не сакаше ни да го понесе ковертот, па тој остана фрлен долу на калливата земја. Како да мислеа дека ако го остават зад себе, нема да се оствари. Но земјата не е килим, па да се стави вистината под неа. Земјата памети, и таа најмногу од сите, знае како да се одмазди. Дури и да е закопана.

Младото момче, продавач на весници, се доближи до паднатиот коверт и го подигна од земјата. Го отвори и ја извади малата скапа хартија во крем боја. На неа, извезена со прекрасен ракопис, беше испишана пораката:

Пронајдете ме во Оксфорд до крајош на шрешиош ден или концише ќе се замрсаш, и сише ќе умраш. Таму каде шшо шреба да е еген, а се двајца, но од шше двајца нема ни еген.

Во ковертот имаше и една кратка нишка црвен конец.

9 Што се случува? (прев. од ром.)

10 Ајде ние да влеземе внатре. И така не нè засега нас. (прев. од ром.)

Поглавје 2

Еден црвен конец

Охрид, 19 април 2025 година.

Исак ги отвори очите одлепувајќи го сонот од уморните капаџи. Погледна наоколу како низ превез од магла. Бунилото ја обзеде неговата перцепција на реалноста и препуштајќи се на вртлогот, почна да се тегне и тоне во моментот.

Златните осенувања на зајдисонцето се искрадуваа низ белите завеси кои се вееја на априлскиот ветар пред отворените балконски врати. Низ нив, повремено влетуваше солената свежа миризба од езерото кое разјарено се брануваше низ хармонично галење на брегот, на градот, на празникот кој следеше. А Исак се опиваше, се замајуваше.

Млитавоста на неговото тело исползи уште подлабоко кон неговиот ум, пробудувајќи му ја летаргичноста која се трудеше да не си ја дозволува толку често. Веруваше во константната будност на сите сетила, како постојана внимателност, без анксиозност.

Попладневната дремка која реши да си ја дозволи, само се растегна во четиричасовен сон. И тоа го изиритира. Знаеше дека ќе биде како една расечена лузна, оставена пред светот, и дека ќе се чувствува ранливо и емотивно. Беше таков. Чуден.

Надвор од Македонија, Исак Илиев беше познат како чудо од млад човек. По завршувањето на средното образование во неговиот роден град на шеснаесет години,

почна да добива понуди од најпрестижните универзитети во светот. Но на сечие изненадување, избра да студира во Грција. Често знаеше да каже дека таа земја го повикуваше со мистично притаен глас, но по години од започнувањето на факултетските денови, знаеше да каже дека и единственото каење што го има во животот е што не прифати да замине и да студира во Оксфорд. Причината ја чуваше само за себе. Двојниот факултет на додипломските студии на насоките археологија и лингвистика ги заврши за само три и пол години. За две години ги заврши магистерските студии на департманот византологија, и за уште две докторираше на источно-антички јазици. Веќе знаеше осум јазици и активно изучуваше уште три. Јазиците за него беа Ајнштајн-Росенови мостови за да се префрли во други времиња, истории, приказни. Да избега. Тоа за него беа и квантни заплеткувања кои му дозволуваа да трага по вистинскиот дом. Каде немаше мрак.

Во рамки на Македонија, Исак Илиев не сакаше да биде познат и никако да бидат спознаени неговите достигнувања. Посебно не во неговиот роден град. Тоа чувство му беше како трн кој беше тешко да се најде низ телото, а сепак болеше. Доста му беше. Сакаше да биде едно со обичноста, да се растопи со медиокритетот, и да биде споен со рамнодушноста.

Сите чинови и достигнувања за него беа неважни; сè беше само да се пополни празнината која беше единствениот причинител на неговата постојана несоница: осаменоста и непронајдениот повик во животот; смислата на неговото постоење и неговите жртвувања. И како неочекувана парадигма, тие отворени болки го разбудија за да разбере каде е, каде се наоѓа и зошто е таму.

Со онаа летаргичност која си ја дозволи повеќе од кога и да е, и за која се укори, стана од креветот и се приближи до големото огледало кое стоеше веднаш наспроти креветот. Во него забележа човек од 25 години кој му беше познат, но како да го гледа за првпат. Медено-кафеавите очи му се прелеваа низ сончевите зраци кои во права линија се пробиваа во собата и паѓаа точно врз неговото

лице. Кратката темно-кафеава брада му го прегрнуваше лицето, а темно-костенливата коса во нерамномерни слоеви стоеше во некоја уредност која ја постигнуваше само со ноншалантни поминувања на дланките низ неа.

Го зеде телефонот од малата масичка и го отвори. Единствените имиња кои беа во делот на последни повици припаѓаа на телефонските броеви зачувани под: *Мама* и *Крстиџе*.

Ја отвори последната порака од мајка му:

Не заборавај да се облечеш убаво вечер.

Лагно ќе биде.

Те сака

Мама

Се насмевна.

Само што сакаше да го остави, телефонот почна да свони и вибрира.

Крсте.

„Еј“, Исак го приближи мобилниот до уво.

„Што има?“

„Ништо“, ги протри очите. „Се успав. Четири саати.“

„Таман да си буден за ноќеска.“

„Ти?“

„Завршив со ѓливање,“ му одекна гласот. „Колку е сега?“

„Нешто пред седум“, Исак погледна низ отворените врати да се осигура дека навистина е зајдисонце.

„Да те земам во единаесет?“

Помисли малку.

„Ајде може,“ додаде.

Се заврти накај собата.

Апартманот беше негов дом последната седмица. Затоа и дојде порано од празникот, за и Страсната Седмица

да ја помине во Балканскиот Ерусалим. Издиша тивко, повторно борејќи се со помислите што ќе прави откако ќе заврши сè.

На работната маса која беше од левата страна од креветот беа распослани неколку речници на арамејски, арапски и еврејски, заедно со листови полни ракописи и преводи. Куферот уште стоеше само така отворен, како полу-распакуван, како и на овој град да не можеше целосно да му се посвети. А сакаше. Колку само сакаше.

Ветрот кој тивко продолжи да танцува низ собата му предизвикуваше чувство на меланхолија која ја немаше почувствувано одамна. Беше дома. Во сопствената земја. Далеку од родниот град, но сепак дома. А домот за него одамна беше разурнат, но присутен. Како остатоците на Плаошник, така и во неговата душа.

Зачекори бос на балконот каде остави млаката топлина да го обземе. Не сакаше да чувствува, не сакаше да мисли, не сакаше да планира; само сакаше да биде. Се потпре на оградата и погледна кон езерото кое светкаше како распослана течност од дијаманти. Од левата страна беше Галичица, од десната остатокот од градот, а тој во центарот, измеѓу. Сонцето полека тонеше во далечината, а неговата светлина стануваше уште позлатна од претходно. Многу малку знаеја дека посебно ги сакаше зајдисонцата; тоа за него беа мудри старци кои при залезот на сопствениот одблесок поучуваа и утешуваа.

Белата маичка му беше уште влажна од пот од непланираниот сон; полека ја допре со дланката и реши дека треба да ја соблече. Се заврти и влезе внатре во собата. Застана пред огледалото и со еден потег ја соблече и ја фрли на столицата од левата страна. Погледот веднаш му се зари во огледалото, сретнувајќи се со неговото минато. Очите му беа насочени кон неговите дланки.

Ги истегна рацете пред себе и ги изротира дланките ширум отворени. Под секоја од нив, попреку зглобовите, како дијамантски алки набабруваа по две лузни. Неговиот срдечен поздрав со смртта, неговата слабост, неговото детство, неговиот жиг.